ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 117. Нови Сад, у уторак 26. маја 1925. Година LVI.

Журба око оверења мандата

Оверење радићевских мандата ближи се крају. Јавно мишљење много се бави судбином ових мандата, јер се овде не ради само о том, хоће ли опозиција у Народној Скупштини бити доста јача или доста слабија, него се решењем њиховим решавају уједно и заплетени чворови у самој Радићевој странци и решава се настао спор између две по броју најјаче странке у парламенту, радикалне и радићевске, једне најсрпскије и друге најхрватскије.

Јавност улази већ у ситнице и износи предлоге, како би се што пре и како би се што боље донело решење о мандатима. Јавност хоће да види све чисто.

Ни овде не иде преко реда. Кад би се извештај одбора, који је испитивао и проучавао ствар мандата, изнео у седници Народне Скупштине и одмах о њима расправљало и донело решење, не би се задоста учинило парламентарном реду и прописима. Верификациони Одбор има права да подноси Скупштини предлоге за сваки поједини мандат. Он има права да проучава извештаје и са својим мишљењем и предлогом да подноси Скупштини на решавање.

Ред је ред, а брзо је често кусо. Узроци, због којих су нападнути радићенски мандати, нису малени и нису невини. На последње изборе ишли смо зато, да рашчистимо, ко је за данашњу уставну монархију и Краља, а ко није. Или друкчије, ко је за темељну измену нашег Устава, а ко хоће да ради законе на темељу данашњег Устава.

Избори су дали нама за право. Већину је добио данашњи Устав. Но после избора почеле су и неке друге странке из опозиције да заборављају на промену Устава и хоће да сарађају, макар у опозицији, на доношењу закона, који истичу из видовданског Устава. Тако су неке странке нехотице заплнвале водама државотворства.

Налик на ово учинила је Радићева странка својим преокретом у политици. Напустила је републику и признала Краља и данашњи Устав. Одрекла је сваку везу са спољашњим непријатељима, бољшевицима и македонствујушчима. Доказује, да она није пристала на савез са трећом интернационалом у Москви, нити је тај савез признат у странци. Зато су изнели докаве и рачунају, да ће с те стране остати невини.

Како смо извештени, извештај испитног одбора (анкете) повољан је по њих. Али ипак има своју реч да каже Верификациони Одбор. Његово је да утврди, шта се установило, а шта не, шта је остало сумња, а шта је учињ, односно, шта се још није испитало. Он ће предмет пречистити и изнети на коначно решење.

Све друго, што се у овај предмет уплиће, не спада на ствар. Нема развлачења, нити треба да се зашто добива времена. Овако уплетање може да смета развијању ствари.

Нема сумње, да радикали желе, да се једанпут доврши рад на радићевским мандатима, па да се зна, с ким имамо посла. Но ма колико желели, и ма колико Радићевци пожуривали, не може се и не сме прекрјати преко колена.

О том, шта пише остала опозиција, не водимо рачуна. Она би потајно на Радићевце товарила терет, само да се не могу приближити радикалима. Али већ то није у њеној руци.

Р. Н.

Стабилност у ситуацији

Говор г. Пашића о односу према радићевцима — Извештај анкетног одбора на дневном реду — Седница опозиционог блока — Седница Народне Скупштине — Избор државних саветника

МЛ. БЕОГРАД, 25. маја. Јучерашњи дан се сматра важним у развоју политичке ситуације. Центар ситуације је био у радикалном клубу. А важност јучерашњој седници радикалног клуба дао је значајан говор г. Николе Пашића, који је донео рашчишћење у много дотле нејасне замршене и неизвесне ствари!

У своме говору г. Пашић је оцртао ситуацију и одредио њену стабилност за извесно подуже време. Он није против споразума, али сматра да многе ствари још нису доста расветљене да би се томе споразуму могло прићи без резерве.

Г. Пашић се стога изразио против рада анкетног одбора у Загребу изјавивши да није потпун. Требало је расветлити уговор радићевски са Мађарском и питање помоћи Совјета Радићу итд... То се тамо посве пустило из вида. Кривци треба да буду кажњени. Ништа се не може заборављати. А онда, после свега тога, ваља доказати, да постоји и морална квалификација за политичку колаборацију са групом под обзиром.

Г. Пашић је одсудно демантовао све вести о тобожњим преговорима са радићевцима од стране радикала.

Једино се није г. Пашић децидирано изјаснио, шта ће бити са анкетираним мандатима.

Кад се буду какви преговори водили, водиће се јавно.

Говор г. Пашића учинио је дубок утисак на све политичке кругове.

Ситуација је за догледно време јасна: Има да започне најнормалнији рад у скупштини и на осталим државним пословима.

Демократи и заједничари су се обрадовали говору г. Пашића. Један део радићеваца је неугодно изненађен. Павле Радић је намеравао данас ићи Краљу и г. Пашићу, али није ишао.

*

Са данашњим даном је почео нормалан развој ситуације. Почео је опет рад у Нар. Скупштини. Изабрани су чланови државног савета. Сви су клубови конферисали, а блокаши су одржали своју заједничку седницу.

Ипак је значајна једна ствар чисто политичке природе, а то је, да је за сутрашњу седницу већ стављен као друга тачка дневног реда извештај о раду анкетног одбора. То је уједно и последњи политички догађај у нормалној ситуацији, каква се очекује.

*

У мин. иностраних дела било је неколико посета. Допутовао је у Београд енглески посланик г. Кенард. Он ће бити примљен код Краља и код г. Пашића. Г. Нинчића је посетио данас италијански посланик који је протестовао због тога, што је у Сарајеву са једне хумане установе скинута и поцепана италијанска застава. Ствар ће бити уређена без икаквих заплета.

*

У Београду је данас била слава Краљеве гарде. Славила је цела дивизија. Слави је присуствовао краљевски пар, г. Пашић, М. Трифковић, влада, Скупштина, ђенералат, адмиралитет, Главна Контрола, те културна и хумана друштва. Особит је био реви трупа. Слава је одржавана целога дана.

*

Пре седнице Народне Скупштине био је састанак шефова група, где се одлучивало, да ли да се одложи седница Нар. Скупштине због славе Краљеве гарде. По том се претресало о анкетном извешћају, да ли ће се дебата одмах водити у скупштини, чим се извештај прочита Опозиција је на гледишту, да се приступи одмах дискусији. Сутра ће се видети владино гледиште. Превлађује мишљење, да ће се извештај упутити верификационом одбору.

После тога је опозициони блок одржао за трајања седнице Народне Скупштине своју седницу, на којој је одлучено, да се опозиција апстинира на гласању по дневном реду.

*

Седница Народне Скупштине почела је иза 10 часова. Пре прелаза на дневни ред одговорили су министри на питања посланика.

Г. др. Нинчић је одговорио на питање г. Ћирковића о нашим мањинама у Грчкој. Министар је изјавио, да се воде преговори са Грчком и он се нада да ће се завршити повољно. Са Грчком нас везују важни интереси Моли посланике, да не траже детаљна обавештења, док се воде преговори. Ћирковић се задовољава одговором, али напомиње да није задовољан са понашањем Грчке према Србима у Грчкој. Тамо се злоупотребљава и црква против нашег елемента, који се не сме називати Србином. Тражи, да се приликом преговора о томе поведе озбиљна рачуна.

После Згога министар финансија г. др. Стојадиновић одговара о завршним рачунима г. Пушењаку. Он ће их поднети накнадно на одобрење Скупштини.

Затим одговара г. Московљевићу о „неиздавању кредита министарствима и тврди, да се кредити издају. Московљевић је незадовољан. Затим одговара г. Стојадиновић на питање истога посланика, зашто није поднесен буџет и каже, да он по закону још има времена, а што га није поднео, да то лежи у ситуацији, која је позната, а у којој су завршени недавно и избори.

Министар Народ ог Здравља г. др. Славко Милетић одговара на питање Владе Милетића о подизању болнице у нишком крају. Интерпелант се задовољава одговором.

По прелазу на дневни ред, Пећић у име демократа, Сушник у име клерикала, Бајић о име муслимана, Московљевић у име мањих група, те Шуперина у име ХСС. изјављују, да ће се апстинирати од избора држ. саветника, после чега излазе са седнице.

Врши се појединачно гласање, па се изабиру од краљевих кандидата: Живојин Бабић, Свет Пауновић, Ст. Нешић и Пера Благојевић, а Народна Скупштина предлаже краљу на потврду: Андру Петровића, Јанка Спасојевића, Тодора Стошића, Данила Катића, Мих. Бобића и Мил. Стефановића.

Политичке вести

Рат у Мароку

Врховно војство француских операционих трупа у Мароку издало је неколико извештаја, који приказују стање врло повољно цо Француза. Рифанци су претрпели, према тим извештајима, катастрофалне губитке нарочито на левом крилу, те су се морали повући у унутрашњост мароканских пустиња. Французи их узастопце гоне. На фронту према Шпањолцима престала су сва непријатељства, јер су рифанци свакако повукли све своје војне силе према Французима.

Криза владе у Белгији

Као што се могло предвидети, у Белгији је већ избила криза владе. Нови кабинет Ван Вивере није могао рачунати на дуги век, јер није обезбедио себи већину. Одмах пе отварању коморе са 98 против 73 гласа изгласано је влади неповерењо и она је морала поднети оставку. Тако је опет избила криза владе у Белгији. Краљ још није никоме поверио мандат за састав нове владе, но тешко да ће и једна странка моћи да преузме власт. Опште је с тога мишљење, да ће морати доћи до нових избора.

Руска финансијска реформа

На конгресу удружених совјетских република поднео је Соколников, комесар за финансије, свој извештај о резултату финансијске реформе у Русији. По томе извештају буџет СС СР за ову годину без дефицита је, а износи 2558 милиона златних рубаља. Сва државна подузећа активна су. Продукција злата ове године износила је 1810 пуди (према 3296 пуди године 1913!) Ситна индустрија већ се потпуно опоравила и приближила предратном стању, само крупна индустрија још увек је у кризи. После овако лепе реферада о финансијском стању у Русији, ипак је чудновато да у Русији још увек влада глад, хаос и опште незадовољство. Мора бити да је Соколников много измислио.

Са концерта г. Павла Холодкова

У прошлу суботу приредио је свој концерат овај велики уметник, баритониста светског гласа. Ретко је наћи на окупу толико врлина: опсежан и у свима регистрима изједначени гласовни материјал, који, особито у висини, подсећа на звуке виолончела; савршена техника дисања; један идеални белканто; суверена изразитост у фразирању и топла осећајност. У свакој тачци програма је другачији. Види се да је г. Холодков сада достигао зенит своје уметности. На програму су били: Пролог из оп. „Пајаци“ од Леонкавала, „На старом Кургану“ романса од Калиникова, „Хтео бих само једну реч“ од Чајковског, арија из оп. „Кнез Игор“ од Бородина, „Смрт“ романса од Гречанинова и Каватина из оп. „Севиљски берберин“ од Росини-а Као што се види веома разнолик програм, али свака тачка мајсторски у духу композиције изведена.

После бурног аплауза додао је уметник и арију тореадора из оп. „Кармен“. На клавиру одлично пратио г. проф. Руч.

Овом приликом морамо констатовати једну срамоту Новог Сада. Пред самим концертом г. Холодкова давао је у нашем Нар. Позоришту две представе неки „шварцкинстлер“ Бен Алија, и оба пута је било позориште тако дупком пуно, да се умало није срушило, а на концерту овог светског уметника је тако зјапило од празнине, да су се присутни могли на прстима избројати! Ово је најбољи карактеристикум за снобизам, који у нашем друштву влада. Па ипак овај велики уметник није поклонио ни једну једину ноту ни себи, ни оној малобројној, али усхићеној публици!

О. С—ћ.

Освећење Соколске Заставе

У недељу је новосадски Соко осветио своју нову заставу. Освећење Соколске Заставе извршено је на свечан начин, тако, да се цела та свечаност претворила у лепу националну манифестацију.

У 12 часова у подне пред Матицом Српском, на импровизираној трибини извршено је освећење заставе, коју је осветио Епископ Иринеј. Он је после свршеног обреда поздравио Соколе и Заставу у једном заносном соколском говору, где је истакао значај Соколства и његове светле задатке на пољу физичког и умног васпитања. После Иринеја су говорили још г. Тома Јовановић и други. Затим се прешло на дефиле сокола, који је испао на опште задовољство публике, која је ишла у хиљаде. Публика је одушевљено поздрављала соколску коњицу, соколе, соколице и соколиће.

После свечаности приређен је банкет, на коме је пало више патриотских говора. Банкету су присуствовали г. ђенерал Мирко Миросављевић, заменик градског начелника г. Јован Лакић, Епископ Иринеј, председништво сокола, страни делегати, представници разних удружења итд.

Пало је више говора, заносних и младићских. Говорили су г. г. др. Никола Мрвош, др. Тома Јовановић, др. Павлас, Марко Вилић и други.

Штета, што немамо све говоре соколова-говорника на банкету, да их штампамо. Они су сваки за себе, били програм соколске дужности. Доносимо говор првог старешина новосадског сокола брата Марка Вилића директора гимназије. Г. Марко Вилић у своме патриотском заносном говору рекао је ово:

„Браћо!

Са светињом у грудима устајем, да прозборим језиком сокола. Са светињом, јер двадесет године проведених више у злу, него у добру, буде поштовање, пијетет.

Али силина вибрације у срцу, вели ми, да требам закликтати снажно, јер осећам да је још увек огроман вал, снажан талас духа и заноса соколског. Миљем су ми пуне груди видећи, да идеје не умиру. Маса соколова, која данас манифестује ми је најбољи доказ, да племенита, мисао нема смрти. Мисао соколска, која је и нас пре двадесет лета освојила, била је: да унесемо у наш свет енергије за живот, воље за борбу, способности и издржљивости за одбрану језика, експанзивности у нацији, да врлинама наоружани скрхамо тромост и учмалост и спремимо нашу націју за велике дане, које су нам пророци народни предсказивали.

И, браћо, на народном збору су наши соколи заиста свагда били они, који су, задојени херојизмом, крчили пут великим догађајима. У последњем великом, светском крвавом рвању, соколи су били први. У националној епопеје нашој, у плејади јунака српских, који су стварали историју најновијих дана, много соколско име је урезано у ред бесмртника, који стекоше достојно место поред народних јунака Милоша и Марка.

Дужност сокола је била света и светла, па је и спрема за дужност била озбиљна и сјајна.

Још пре четврт столећа, кад се стварало сок. друштво Косово беше обавијено плаштом туге, велом жалости. Гајили смо соколе, који ће здерати прнину са сестре Косовке. Ничице падасмо пред Мајком Југовића стиснуте песнице и шкргућући зубма, али са жаром у образу а пламеном у срцу шапутасмо, да ћемо се жртвовати, да јој осветимо цео род.

Витештвом српским, снажном мишицом јунака наших, врлинама народа, који се свагда одликовао чојством и јунаштвом, извојевасмо велике тековине. Отресли смо се клетве Лазареве, оваплотисмо Заветну Мисао Косовску, да нам дође Васкрс.

Ми смо сретни, браћо, да данашњу манифестацију соколску проводимо слободни.

Али и поред свег тог, што смо добили Слободу, још никад зато соколи не могу бацити копље у трње.

Дужност наша је увек ту. Она је само променула објекте, на које ће пасти.

Некад смо постојали, браћо, да спремамо и ослобађамо, а данас да чувамо и дограђујемо.

Пред овом заставом, символом вере наше соколске, заветујмо се, да ћемо и опет бити одани соколској дужности, чији је императив: да регенеришемо народ наш, да сваки појединац буде способан да на страшном месту постоји, кад затраже то крст часни и слобода златна.

У храму, соколском, на који забадате символ вере соколске:

Дигните високо, браћо, моралну снагу!

Усадите добро веру код нашег нараштаја, да је будућност наша!

Учврстите уверење, да ће ова држава као тековина исполинских напора, вечно сјати пред очима свих поколења.

Очеличите љубав целе націје према слободи и независности отаџбине, која је скупо плаћена!

То су нам дужности, браћо, које су соколу веран пратилац, а које му налажу, да чува име и слободу, које нам је Васкрс донео.

Задатак ћемо испунити, ако се наоружамо челичним здрављем и младошћу чега немамо довољно, а имаћемо више и доста, ако задатку своме поклонимо озбиљно старање.

Озбиљно пригрлимо заставу вере соколске! То је застава славе и поноса.

Нека Клио трубом својом затруби гласом, да се чује у сваком кутку широке отаџбине наше: да је Соко наш после двадесет година раширио још јаче крила, да испуни задатак свој на срећу народа, спас и процват отаџбине, а понос соколства.

С тим мислима, а оне су прожмане духом соколства, долазим и ја, да вам као први старешина у име свих својих другова, честитам данашњу славу и кличем: Здраво!

*

У 4 сата после подне су Соколи у поворци отишли на игралиште Карађорђе где су приређене успеле вежбе. После вежбе Соколи су се вратили у град. Увече, пак, приређена је успела забава у Стрељани.

Освећење добровољачке заставе у Бешки

Удружење добровољаца у Бешки освећује на Спасовдан, 28. маја 1925. своју добровољачку заставу. Застави ће кумовати наш министар војни ђенерал г. Душан П. Трифуновић. Добровољци су тим поводом издали леп проглас, у коме позивају Србе на ову лепу славу, а у коме, између осталога читамо ово:

„Нарочито у нашем селу Бешки, где ћемо нашу заставу да осветимо, остала је једна дубока и незалечена рана, која је настала поводом оног страховитог и језовитог случаја, о којем се је до сада већ тако много писало, када су јесени 1914. године при почетку рата бивше аустријске војне власти упале једног дана у Бешку, иначе мирно село, те без икаквог повода и разлога покупише шест највиђенијих грађана, однели у Петроварадин те без икаквог преслушања, након једног дана, све одреда пострељали и бацили у једну рупу.

Те жртве и наши народни мученици јесу ови:

Светозар Дујановић парох, Влада Марковић бележник, Милан Варичак свршени марвени лекар, Влада Рац трговац, Светозар Бојић кројач и Даница Јовановић свршена академска сликарка.

Аустријанци су се приликом стрељања и мрцварења ових невиних жртава показали тако бездушни, дивљи и крволочни, да их се сваки културан човек мора већма гнушати него дивљака из прашуме, — јер су свесно и намерно прво стрељали мушкарце, док су академску сликарку Даницу Јовановић оставили на послетку, свезавши је, присиљавали, да мора гледати ово грозно мрцварење.

Она је, по свом васпитању и позиву као сликарка и уметница још к тому као девојка, била њежне душе и финијих осећаја те је то на њу тако стваховито утицало, да је неколико пута падала у несвест чупајући себи при томе косу са главе преклињући и молећи да је невина, што је међутим аустријској солдатески причињавало задовољство, уживајући у мукама једног слабог девојчета.

Кости ових наших мученика пренете су у Бешку после ослобођења и сахрањене у црквеној порти, где су им и споменици подигнути, а на ком ће се месту и освећење наше заставе обавити“.

Срби! Ко год може, нека дође на Спасовдан у Бешку, да увелича ову славу наших јунака добровољаца и да се поклони светлој сени наших народних мученика.

Удружења се умољавају, да присуствују свечаности са заставама.

Новосадски дневник „Вајдашаг“ кажњен са 5000 динара новчане казне

Пре неколико дана београдски „Балкан“ и месни „Вајдашаг“ напали су судију новосадског окружног суда г. Богдана Глумца са најпогднијим речима и приписујући му извесне скандале, који вређају част судијску. После ових нападаја г. Глумац је послао овим листовима исправке, али и ако је исправка била написана у прописној законској форми и оснивала се на прописима закона о штампи „Вајдашаг“ није хтео да отштампа послату му исправку ни у којем облику, па ни осврнути се на њу. Због тога је г. Глумац тужио суду одговорног уредника „Вајдашага“ и данас је у месном среском суду пред судијом г. Рајом Марковићем одржана расправа против одговорног уредника „Вајдашага“, који је само због повреде закона о штампи кажњен са 5000 динара, а због нанете увреде и клевете одржаће се посебна расправа пред окружним судом.

Са скупштине судских бележника

Данас је у згради новосадског окр. суда завршена скупштина војвођанских судских бележника (писара) на којој су поред делегата из Војводине присуствовали и делегати Централног Одбора Удружења судских писара из Београда, као представници свих судских писара из Србије. На скупштини је изложена солидарност са акцијом Удружења Судија краљевине С. Х. С. и овлаштено је Удружење србијанских судских писара да на идућој скупштини судија краљевине С. Х. С. на коју је позвато да учествује са својим делегатима, заступа и интересе војвођанских судс. бележника. После дуже дискусије извршена је стилизација чл 75. Закона о судијама тако да задовољи интересе војвођанских и србијанских судс. писара, а која ће се стилизација предложити скупштини судија, Министарству Правде, Законодавном Одбору и пленуму Народне Скупштине. Овом стилизацијом тражено је да се данашњим војвођанским судс. бележницима призна право полагања по стању, прописом по старом досадашњем судијском закону, који важи за Војводину.

Сем тога тражено је материјално побољшање стања судс. бележника. На концу је изабрана управа Централног Одбора Удружења судс. бележника у коју су ушли и представници свих окружних судова из Војводине.

Делегати србијанских судс. писара са г. Т. Милосављевићем, доктором београдског правног факултета, још синоћ су се повратили у Београд.

У погледу колективне оставке војвођ. судс. бележника решено је да Централни Одбор у случају потребе сазове ванредну скупштину Удружења.

Новосадске новости

Нови Сад 25. маја.

— **Покраден на соколским свечаностима.** За време док је гледао јучерашњу соколску поворку, један вешт кесарош је из стражњег џепа на чакширама украо г. Душану Јанковићу инжињеру новчаник са 3000. динара новца, једном меницом и жељезничком картом. Полиција је повела истрагу за овим добрим лоповом.

— **Нов успех железничке полиције у Новом Саду.** У својој енергичној борби против магацинских пацова на железничкој станици у Новоме Саду, новосадска железничка полиција није стала на по пута. После прве двојице лопова, које је ухватио, командир станице г. поднаредник Олујић је прекјуче ухватио два нова жељезничка лопова и Ђорђа Пацека и Илију Чанади железничке раднике у Новосадаком железничком магазину. Они су већ дуже времена поткрадали магазине и односили разну робу, која је стизала возовима из разних места у Нови Сад. Преметачином у њиховим становима, поднаредник Олујић је пронашао разног материјала и робе, која потиче из магацина. Они су крађу признали па су спроведени у Суд.

— **Један дрзак трговац.** На дан соколских свечаности, сви су грађани извесили на своје куће заставе. Неки Леви, трговац извесио је на своју кућу неку крпу, која би требала да представља заставу. Редар на линији у Шафариковој улици број 9 опазио је на споменутој сући ту крпу, скинуо је са куће, а против Левија поднео пријаву дежурном чиновнику у полицији. Истрага се води да се види да исти трговац није намерно истакао ту крпу месо заставе.

Из суда

Зуски Хлавач из Петровца неко је био покрао извесне ствари из куће, те како није живела у добрим односима са својом сусетком Маром Зеленјак, испричала је својим сусеткама да сумња на Мару Зеленјак да јој је ове ствари украла. Сусетке су брзо доставиле Мари ову сумњу и она нашавши се повређена у својој женској части одлучила је да сама себи прибави сатисфакцију за ову увреду. С том намером у глави и са штапом у руци једнога дана сусрете Зуску на једној петровачкој улици, нападне је штапом и тешко озледи по глави. Разуме се да је Зуска ово одмах пријавила суду и новосадски сремски суд за ово дело казнио је Мару са 8 дана затвора и 200 дин. новчане казне. Осуђена се је против ове пресуде жалила па је нов. окружни као призивни суд потврдио пресуду сремског суда.

Рекла му је да је био бољшевички комесар

Зеланда Чижиков руска избеглица у Тителу свадила се једног дана са писаром тителског среза Светозаром Поповићем и том приликом њега оклеветала, а његовој жени нанела увреду части рекавши му да је био у Русији бољшевачки комесар и да је отуда донео опљачканог злата стога се тако лепо одева, а његовој жени, да је ђубре туберкулозно које треба да цркне. Због овога је сремски суд у Тителу казнио Чизикову са 1000 дин. новч. казне. Осуђена се жалила против ове пресуде па је данас нов. окружни као призивни суд ову пресуду поништио и ствар вратио сремском суду на даље дослеђење.

III. Крађа

Јанош Бона, радник из Н. Сада осуђен је по новосадском сремском суду на 8 дана затвора новчане казне зато што је противправно узео два комада бремзе од вагона државних жељезница. С обзиром на досадашње добро владање, слабо економско стање услед преоптерећености са више чланова породице као и признање, ова му је казна претворена у новчану казну од 150 дин.

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада** Од 24. до 30. односно до 31. лекарне Југовић (Јеврејска 6.) и Попић (Пашићева 6.)

— **Читуља.** У недељу 24-ог о. м. умрла је у Новом Саду после кратке и тешке болести Јулка Поповицка рођена Марјановић, супруга г. Павла Поповицког народног посланика. Тело покојнице опојано је у понедељак после подне и сахрањено на алмашком гробљу. Покојница је била узорна ваљане супруге и добре матере; умрла је у најлепшем добу у 29-ој години живота, оставивши ојађеног супруга и уцвиљену дечицу Бориславa и Јелицу. Нека је мир пепелу и вечан спомен покојници, а ојађеној породици наше искрено саучешће.

— **Гостовање Концертне Дружине.** Концертна Дружина Српског Народног Позоришта гостовала је у Инђији и у Карловцима и имала је велики морални успех. Гостовање се наставља, а места, која желе да приме Дружину, нека се обрате Секретаријату Друштва за Српско Народно Позориште.

— **Излет женске гимназије.** Професорска колегија Државне Женске Гимназије ће сутра у среду 27. о. м. водити своје ученице на излет у Парагово. Железница ће одвести ученице управо до мете излета и железницом вратити. Полазак за све у $^1/_2$7 са новосадске станице. Повратак у $^1/_2$7 са Парагова.

— **Педесетогодишњица** Српске Више Девојачке Школе у Новом Саду прославиће се на Спасовдан 28 маја о. г. Распоред прославе је: У 11 сати пре подне свечана седница у градској кући. У 1 сат биће заједнички ручак у „Слободи“. У 5 сати после подне концерат с игранком. За ову прославу учињене су припреме. За банкет може се јављати све до дана прославе.

— **Око једног згодитка.** Стеван Морави келнер купио је у Тополи једну срећку. На жребању овога месеца његова срећка број 23.051 добије згодитак од четири стотина хиљада динара. Но при исплати згодитка сирома Морван имао је мало незгоде: како је био остао дужан срећку, то му продаваоц није хтео исплатити новац. Ствар је предата суду.

— **Криумчар дипломата.** Бечка полиција покренула је поступак против једне тајне дружине, која је из Аустрије криумчарила злато и адиђаре за Америку. У ову криумчарску аферу умешан је и секретар талијанске репарационе комисије у Бечу, који је у својству дипломате преносио преко границе злато и адиђаре.

— **Унапређење.** Наш агилни радикал г. Миладин Стојановић, шеф механичке радионице у новосадској поштанској дирекцији, указом Њ. В. Краља унапређен је за техничког чиновника друге категорије 2. групе код исте дирекције. Честитамо.

— **Глумачки јубилар.** Г. Лаза Лазаревић омиљени комичар новосадског позоришта славиће идућег месеца 25-годишњицу свога глумачког рада. 14-ог јуна о. г. биће јубиларна представа; играће се „Ђидо“, насловну улогу Максима играће г. Лазаревић.

— **Објава.** Надзорништво Парних Котлова у Суботици, Др. Сударевићева улица бр 10 ће одржати од 1. јуна до конца јула бесплатне курзеве за машинисте и ложаче парних стројева према наредби Министарства Социјалне Политике бр. 164/IV ех 1925. те се може сваки уписати у тај курз до 5-ог јуна ове године код горњег Надзорништва, који намерава касније положити испит за машинисту и ложача.

— **Извоз воћа и поврћа.** На интервенцију новосадске занатлијске — трговачке коморе министарство саобраћаја ставило је на расположење неколико теретних вагона прикључених уз брзе возове ради извоза воћа и поврћа. Извоз се врши од Београда преко Суботице за Пешту, Беч, Праг и Берлин. Од прошлог четвртка се већ врши овај извоз и и то са врло добрим успехом.

— **Прегазио воз жену.** Супруга Јакова Марковића у Суботици бавила се чишћењем вагона на суботичкој станици. У петак после подне Марковићка при раду из непажње падне под воз Јадној жени одсечене су обе ноге и нема наде да ће остати у животу.

— **Затворен мађарски новинар у Бразилији** Полиција у Рио де Жанеру, главном граду Бразилије, затворила је уредника тамошњег мађарског листа. Повод овом било је писање тога уредника, који је у своме листу пропагисао, да се мађарски исељеници врате у оне крајеве одакле су дошли, будући да у Бразилији силни мађарски исељеници пропадају од претешког посла.

* **Др. Д. В. Живановић,** ординира у **Врњачкој Бањи** где и ранијих година. 1071 4—10

* **Димовићева кава, чај и какао** је најбољи. 1028 3—3

* **Креча** прворазредног, крупног добијете најјефтиније на велико и на мало на **дрвари Крајчевић.** Телефон 165. 1105 2—30

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 25 маја у 8 часова.

Петроварадин (Нови Сад): облачно; температура 21° Ц.
Београд: облачно; темп. 23° Ц.
Загреб: облачно; темп. 23° Ц.
Љубљана: облачно; темп. 12° Ц.
Сарајево: облачно; темп. 16° Ц.
Мостар: киша; темп. 17° Ц.
Скопље: облачно; темп. 18° Ц.
Крагујевац: ведро; темп. 18° Ц.
Црквеница: тихо; темп. 17° Ц.

Опште стање времена

Слаби притисак се испуњава (748 мм), али још влада скоро целим континентом, изазивајући око Скандинавије и врло јаких ветрова, а и кишу, од Ирске до Пинска, местистиме и другде. Ведро је само на мањим просторијама, тако источно и јужно од нас где је још притисак (776 мм). Разхођивање је опште, али велико само на далеком северо-истоку.

Прогноза за 26. мај

У нашој држави ће притисак расти, али ће још бити ветрова, до 4 мсек. јаких; облачност ће потрајати са местимичним слабијим кишама, топлота се неће знатно променити, само ће местимице осетно опасти.

Репертоар Нов. Позоришта

Уторак: „Љубомора“ (гостовање гђе Жегалове, чланице Сарајевског Позоришта и г. Добрице Милутиновића, члана Београдског Позоришта) са повластицама.

Среда: „Мамзел Нитуш“ (гостовање г-це Михел чланице Загребачког Казалишта) са повластицама.

СПОРТ

НАК — Спарта (Земун) 5:0 (2:0)

Првенствена утакмица између новосадског НАК-а и земунске „Спарте“ завршила се заслуженом победом првога. Новосађани су играли са једном резервом; „Спарта“ комплет. Код НАК-а су се истакли: Лерх, Шпилер и Брезник у форварду; у одбрани Вајс. Код „Спарте“ сви су слаби, троми и оштри. Терен је био врло рђав. Пост одличан.

Београд:

Шумадија (Крагујевац) — Шумадија (Београд) 2:2

Београђани су показали смисла за комбинаторну игру и технички су бољи од својих противника.

Загреб:

Олд-бој (Базел) — Конкордија 1:3

ХАШК — Олд-бој 0:0

Олд-бој је играо други дан много боље него дан раније. Оба тима дали су одличну игру али су пред голом били немогући.

Љубљана:

Грађански (Загреб) — Илирија 2:4

Грађански са више резерви.

Д. Бугарски.

Пажња! Поново **снижене цене** свим главним артикловима код **Дамовића.** 1025 11—12

Дечјих шпорт кошуља са гуменим точковима од Дин. 250·— са кровом у дивној изради од Дин. 700·— у трговини намештаја ХЕМЛЕР, преко од еванг. цркве. 905 12—12

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“ и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза.

Нови Сад, 25. маја 1925

Тенденција непромењена.
Нотирано је:
Пшеница бачка —·— до —·—
Јечам: бачки —·—
Зоб: бачка —·—.
Кукуруз: бачки —·— до —·—.
Брашно: пшенично бачко № 0ga —·— № 0g —·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 —·— № 7 —·— № 8 за пићу —·—.
Мекиње: пшеничне бачке —·—

Берза у Цириху 25. маја у 12·— с. Београд 839·— Париз 26·57, Лондон 2512·— Њујорк 517·—, Белгија 25·90 Италија 20·92—, Шпанија —·— Холандија 207·80, Берлин 123·—, Беч 72·80, Софија 375·—, Праг 1532·50 Будимпешта 72·60, Грчка —·— Цариград —·—, Букурешт 245·—

Берза у Београду: слободна у подне у —·— с. Женева —·— Праг —·—, Лондон —·—, Беч —·—·—, Милано —·—, Њујорк —·—, Париз —·—, Пешта —·—, Букурешт —·—, Солун —·— Софија —·—

Аг. Авала

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
[illegible]

ПОДЛИСТАК

М. Вилић

СИЛВЕСТРОВО ВЕЧЕ 1914. ГОД.

(Наставак.)

Већ три дана путем за Београд иде бескрајни караван кроз Кумодраж.

Стојим у општинској већници окружен неколицином сељака. „О господине! Ако да Бог па се све ово добро сврши, да нам дођете на нашу славу о Великој Госпођи“ — рећи ће имењак Чича-Марко Јовановић држећи јеванђеље у руци бришући га марамицом од прашине.

„Заиста господине. Толико смо се спријатељили за ово неколико дана, да би нам заиста учинили част, да нам дођете“ — надовезаће брат Митар.

„Чини ми се, браћо моја, да то неће ићи тако брзо“ — рекох и гледећи кроз прозор, видех у каравану и њега, ^дра Немзетија. Погурен се креће, хоће неће.

Караван мили; већ је пети дан како линија са арњевима и без арњева гмиже, као мрављи пут.

Око 10 сати, на позив, оставих друштво и одох у двориште крај школе. Пребројавао се број момака једне заробљене српске чете.

Међу заробљеницима је и неки младић од својих 20 година. Не може да стоји. Видим га да је болан, преболан. Тужи се, да га страшно боли десна страна испод пазуха.

„Шта ти је?“ запитам га.

„Не знам, господине, шта се догодило. Јуче ме је ударио један ваш официр. Помагао сам му, момку; замолио ме, да му додам торбу на леђа; тамо су стајали на путу у Врчин. Нисам га разумео шго говори, тек га чујем како рече; теремтете и удари ме кундаком“ — саопштава млади војник-кадеровац.

Одмах дозовем лекара.

Др. Кашпарек, честит један Пољак, констатова, да је младићу ребро поломљено услед јаког удара кундаком.

Тога тренутка, док бесмо у разговору чусмо:

„Не само Кумодраж, него и Београд морамо одмах оставити. Али онако на врат на нос.“

*

Четрнаестог дана децембра ујутру преста киша. Небом се гоне облаци. Ветар доноси звуке канона. Још мало па се чу и клопарање митраљеза.

У улици Милоша Великог у Београду, стојим на ћошку ресторана код „Народне Скупштине.“

Са прозора нека баба ће ми рећи;

„Јуначе, или бежи или ходи унутра, јер наши су ту.“

Мало се поразговорих са бабом, на што ће она: „Е онда боље бежи! Али брзо. Ево ти две јабуке, да имаш на путу. Чекај! На још једну! Али сад . . .“

Опростих се брзо. Заиста беше крајње време, да се бежи. Таман пређох Сову, поче онај са Топчидерског Брда, већ сипати на нас кишу од челика.

Бачени са последње стопе земље Србије, упутисмо се преко Земуна у Батајницу, да одатле дођемо у Ст. Пазову.

Ту ће бити логоровање. Читавих деветнаест дана.

У лепој благоваоници напуштене и празне куће Николе П. ћемо дочекати Нову Годину 1915.

Не могох се одазвати позиву старог Чика-Јоце Бановића, да тога вечера заједно поседимо у његовој соби. А верни овај чувар куће ми је необично привлачио моју симпатију.

Увече на Силвестрово смо морали бити сви заједно.

Те вечери је био и он, доктор Немзети. Професор је на правном факултету будимпештанског универзитета. То је прва прилика, да сам га могао лепо изблизу видети и говорити с њим.

Упаде ми у очи танак, необично танак нос, у чијем дну два плава ока беху ванредно близу једно другом.

Разговор је текао, као и свакад међу официрима, неутегнуто.

Било је нечег, чиме ме је професор задобио да га посматрам. То је мирноћа Прибран до шпекулативности. Морам рећи, да су ми се неке опсервације његове, нарочито о женама, чак и допале. Беше ванредан познавалац женске ћуди. Компарације његове, упућена на рачун жена, беху особито духовите, и увек тачне. Говорио је мало и из искуства. Доцније смо из његова причања опазили, да ни његова Пирошка није била од оних, која мужу даје и срце кад му пружи руку. И она је та два објекта поделила; и то неједнако. Руку као ципија даде само њему, мужу, а срце је милостиво поделила коме си год хтео.

А тако је тачно умео приказати, како жена немилосрдно и бездушно и материјално и морално исисава мужа до сржи, па нам је ту свима био веома симпатичан.

Али је, што је и разумљиво, у разговору ипак преотео маха — рат.

Бегство са Космаја је било јаче чак и од привлачне теме о женама, те оно преузе вођство у разговору.

Кад шампањски поче бомбардовати таваницу запушачима од јагњеде, као да се тим хтеде светити, што му то неко дрво тако дуго притискиваше груди, он не мога дахнути, отвори уста да каже своје мишљење о рату и господин професор, доктор Немзети.

(Свршиће се.)

РАЗНО

Чешка опера у Бриселу

Управа бриселске опере упутила је на прашку „Народњи Матице“ молбу за превод либрета Јаначкове опере „Лишка Ристроушка“. Бриселска опера намерава ту најновију Јаначкову оперу уврстити у репертоар, пошто је у Брну на премијери имала великог успеха. У прашком Народном Дивадлу приказаће се ове године приликом међународног фестивала.

Оштар бој против комуниста у Пољској

Комунистичка агитација у Пољској, која узима све више маха, узбудила је у последње време званичне кругове и јавно мишљење. Премда су комунистичке манифестације 1. маја имале у целој Пољској скоро потпун фиаско, ипак је пољска јавност врло нервозна ради тајне фабрикације експлозива у Варшави. Та цела сфера постала је још много озбиљнија, јер је експлозивни материјал био сакривен у редакцији комунистичког листа „Валка луду“ а један део у стану једног комунистичког посланика. До сада необјашњена жељезничка катастрофа код Старогарда доводи се у везу са том почетом превратном активношћу комунистичких елемената. На темељу таквих појава тражи један велики део пољске штампе, да влада према комунистима покаже апсолутну безобзирност и да поступи најенергичније без обзира на личности. Сличан апел на владу припремају такође и посланички клубови. Изгледа, да Пољска стоји пред једном ером најжешћег боја против комунистичког покрета.

Макдоналд и Пенлеве — сведоци оптуженог посланика

Пред надлежним судом у Ровном одговара посланик Васинчук ради велеиздаје. Процес је изазвао велику сензацију. Оптужени посланик позива се на сведочанство Макдоналда и Пенлеве-а, који му имају потврдити исправност тезе, да је дозвољена чак најоштрија критика државних органа и да није никаква велеиздаја позивати становништво, да се организује на обрану својих права.

Финанцијски положај Пољске

Варшавска влада известила француску владу, да се Пољска одриче последње рате зајма, који има примити од Француске на рачун војног наоружања. Пољска мотивише тај корак тешким финацијским стањем Француске и изјављује, да је кадра властитим средствима издржавати своју војску, и провести наоружање. Један део штампе прима ту владину изјаву са приличном скепсом и жељом, да заиста тако буде.

Редуцирани чиновници у Пољској

За последњих 15 месеци редуцирано је у Пољској свега 61.300 државних чиновника. Редукција проведена је нарочито енергично у последње доба.

Како Пољаци часте своје књижевнике

Пољска јавност почела је у последње време посвећивати особиту пажњу својим уметницима и књижевницима. Пошто је недавно покренута акција, да се пољском књижевнику Жеронском дарује једно имање у Познању, створио се је сада такође комитет са намером, да за пољског пропагатора Татра, песника Каз. Пржеива Тетмајера купи једну вилу у Закопане, омиљеном песниковом боравишту.

Културне везе између Пољске и Француске

У Варшави је свечано отворен „Француски институт“. Том приликом проговорио је о узајамним културним односима француски посланик де Панафику и министар просвете Ст. Грабски. Нов институт има посредовати између француског и пољског научног и уметничког света.

Из пољске белетристике

Посланик Влад. Рабски, који се поред политике врло живо бави такође са пером и као фељтониста „Варшавског курира“ спада међу најобљубљеније и најдуховитије пољске козере. Управо је издао збирку својих фељтона из године 1918. до 1925., који сакупљени у књигу пружају врло живу слику данашњег пољског друштва.

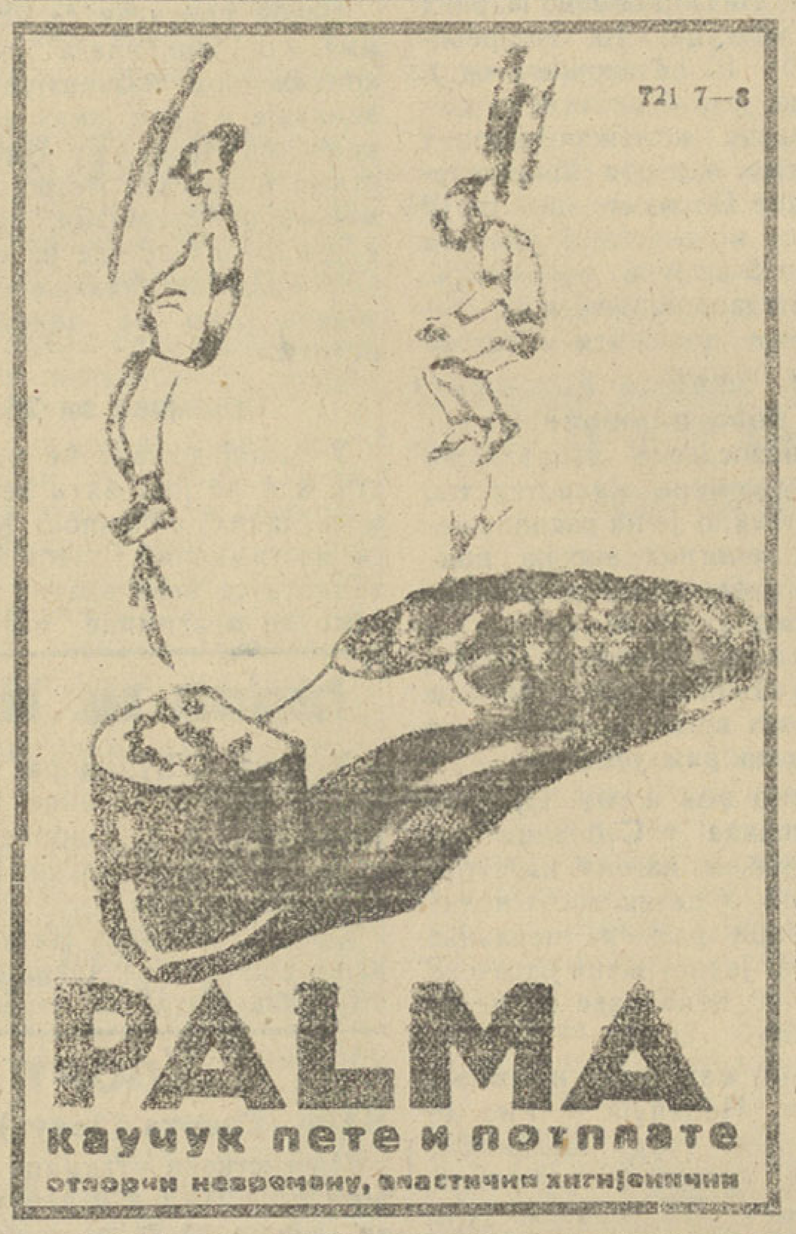

Аустријско индустријско подузеће тражи, уз што скорији наступ спремног и искусног

Чиновника за продају одн. комитента

за кореспонденцу и ванску службу. Неопходно је потребно, потпуно стручно знање у индустрији ситних жељезних производа, трговачко свобраћање, те потпуно знање хрватско-српско, и немачког језика, у речи и писму. Натепатељи који су до сада у сличној служби деловали и са вишегодишњом праксом располажу, нека своје понуде са приклоп фотографије, преписима сведоџбе, описом пред живота, и наводом тражених захтева под „Lebensstellung No, 3870.“ на Haasenstein & Vogler A. G. Wien I. Schulerstrasse 11. 091 1—1

З-а-с-т-у-п-н-и-к-е

плац-рајсајгенте и еквизитере, који су свесни свог задатка и јачег енергичном раду, тражимо у свако место Краљевине С. Х. С. за продају наших **нових** сензационих у **целом свету патентираних** кућних апарата и масенартиклова (у свакој кући, радњи, предузећу безусловно потребни) фабрикати светских фабрика. — **Сигурни** доживотни **високи приходи.** Стручна спрема непотребна. Сваки вредан човек може тај посао радити. Потребни капитал 7000 (седамхиљада) динара (зависи од величине захтеване територије, на којој ће заступник имати **искључиво право продаје** и организирање исте са својим под-агентима). Представити се по могућству лично код: **„ОРИОН“** ком. **предузеће за увоз и извоз, — Београд,** Господар Јеремова 6. — Близу „Калемегдана“. 1045 4-4

ПОЗОР!

Пре него са Ваше станове **собосликати дате** погледајте изванредни избор најновији собослика код старе и поване собосликарске и фарбарске фирме

РУДОЛФ ШМИТ

НОВИ САД, Лазе Костића улица 27 број, која преузима све у његову струку спадајуће послове по најјефтинијим ценама и најфинијим израдама. 988 7-12

У главној улици једне вароши у Банату (са срезом)

Двокатна кућа

са мануфактурном трговином, и 2) соба са изгредним просторијама, 100.000·— динара годишњег дохода, продаје се уз повољну цену. Поближа образјашњења даје Др. Белохорски и Суђи, прометна канцеларија Нови Сад Шафарикова 7. 1/10 925 10—12

МАЛИ ОГЛАСИ

Цена сваке 1 д. Подвучене речи двојно

Удружење Кућевласника и Земљовласника у Новом Саду није могло одржати своју редовну Главну Скупштину, заказану за 17. ов. мес. из техничких разлога. С тога се по други пут позивају Кућевласници на

Редовну Главну Скупштину

која ће се одржати у недељу 31. маја у 10 часова пре подне у дворани Аполо Биоскопа са овим дневним редом: 1. Поздравни говор, 2. Извештај Управе о раду удружења, 3. Извештај благајника, 4. Бирање нове Управе, 5. Евентуалије. — На ову скупштину долазе делегати Централне Управе из Београда, који ће одржати значајне говоре, па се зато позивају сви Кућевласници да безусловно дођу на ову скупштину.

Нови Сад 20. маја 1925.
1095 2—3 УПРАВА.

Ретка прилика

2 нове куће

продајем из слободне руке, које се налазе у Алмашкој улици 16 т. ј. пред Алмашком црквом. Једна се састоји из четири собе и две кухиње и изгредне просторије; друга се састоји из пет соба и две кухиње и подрума. Купац се може одмах уселити. Упитати код кућевласника у истој кући. Исплата по погодби.
1107 1—1

Огласујте у „Застави“

Продајем кућу

која се налази у Лукијана Мушицког ул. 23. број. У стан од 4 собе и кујне може се купац одмах уселити. Упитати у истој кући.
1103 1—1

Продајем

своју шпецерајску радњу на врло прометном месту због другог подузећа. Упитати у администрацији „Заставе“
1102 1—2

Правни семинар

Д-ра Јесенског Нови Сад (Успенска 9.) најсавесније приправља за адвокатски и судски испит. 9 5 9—12

Пиротски помоћник

се прима „Ирис“ творница метала и плехане робе — на Темеринској капији преко канала. 1106 1-1

Продајем

из слободне руке Гостиону „Зелено Дрво“ са станом у Петроварадину, за повољну цену ради претераног посла. Упитати се може код Јосип Блажек Петроварадин-град 11. 8 1—1

300 куб. метара горњег дрва врбова и тополе имам на продају. Обратити се на Јосифа Баумана Каравуково 1109 1—5

Објава 1070 2—3

Монополском Стоваришту готове робе у Новом Саду потребна је зграда за смештај Стовариште и канцеларија. На основу овлашћења Управе Државних Монопола позивају се грађани који би желили издати своју зграду да поднесу овом Стовариште своје понуде **најдаље до конца Јуна текуће године.**

У понуди треба да буде означено;

1. Улица и број у којој се зграда налази;
2. од каквог је материјала, тврдог, мешовитог или слабог;
3. колико има просторија магацина соба и за сваку засебну њену куб-туру;
4. Скицу целокупне зграде, тако да се свака просторија може видети и на свакој да се назначи висина, ширина и дужина;
5. Колико је зграда удаљена од жељезничке и паробродске станице.
6. колико се годишња кирија тражи и како да се плаћа, месечно или тромесечно унапред, и
7. за које се време и под каквим условима даје под закуп.

Сва ближа обавештења могу се добити у радно време у канцеларији Стовариште готове робе — Темеринска ул. бр. 21.

Из канцеларије Монополског Стовариште готове робе у Новом Саду М. Бр. 795 од 15. маја текуће године.

СРП. ТРГОВАЧКА БАНКА Д. Д. у Новом Саду

издаје нове зајмове брзо и кулантно

1099 1—5

ЗБОГ СЕОБЕ

продаје се одмах сав на стовариште **се налазећи материјал уз дубоко снижене цене!**

Браћа Фишер

Нови Сад, Јеврејска ул. 15.
1098 5—x

Молимо да приликом закључивања посла или куповине увек назначите да сте тај оглас читали у „Застави“.

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925 (675)